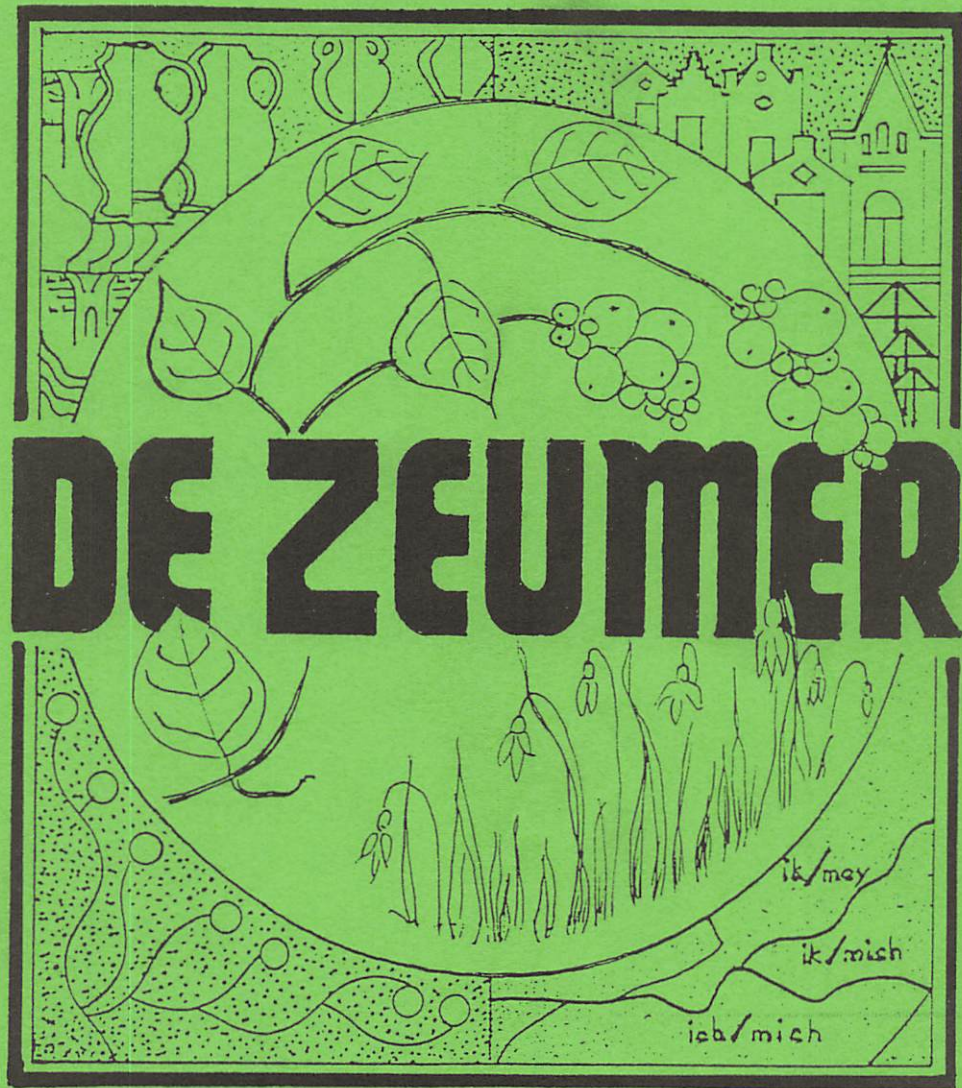

1998-4

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Heemkundevereniging

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen

Postbus 4643

5953 ZG Reuver

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer - van den Assem

Redactie-adres: Paulus Potterstraat 5
5953 JG Reuver

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 32,50 per jaar.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
Bestuursmededelingen	4
Jaarboek 1997	5
Tentoonstellingen	7
De moordaanslag op J. Ickenroth	8
Archiefervaringen	10
Belfeld 100 jaar geleden	15
De Proof	16
Zomaar een bidprentje	17
Opgraving oude kerk op het kerkhof van Beesel	18
Genealogisch onderzoek Duitsland	24
Verwerking Transportprotocollen	26
Een lastige familie	31

Van de redactie

Wanneer deze Zeumer bij u in de bus valt, hebt u waarschijnlijk ook al aandachtig genoten van ons nieuwe Jaarboek 17, dat net een jaargang voor ligt op ons verenigingsblad. Hoewel er diverse verschillen zijn tussen beide uitgaven, zijn er ook belangrijke overeenkomsten. Zo verschijnen zowel Jaarboek en Zeumer slechts dankzij de inzet van vele betrokkenen. Voordat zo'n boek of kwartaalblad bij leden en andere belangstellenden ligt, moet er heel wat werk worden verricht. Dat begint al voordat er ook maar een letter op papier staat. Auteurs moeten worden benaderd, in sommige gevallen ook begeleid. Daarbij streven de redakties van beide uitgaven nadrukkelijk naar 'nieuw bloed', waarbij uiteraard de kwaliteit in de gaten wordt gehouden. Zijn alle kerkdorpen zoveel mogelijk vertegenwoordigd? Komen diverse perioden en disciplines aan bod, zodat er ook een evenwichtig beeld wordt geschilderd van de vereniging en haar werkgebied? "Geef je die drukproeven zo snel mogelijk door?". "Ga jij nog achter die ene ontbrekende foto aan?". Volgend jaar trouwens Belfeld op de voorkant, wie zoekt of maakt al vast een passende foto? Terwijl allerlei keuzes moeten worden gemaakt door de redactie, zijn de diverse auteurs intussen ieder voor zich hard aan het werk. Waar blijven overigens de dames? Met hun inbreng zou een volgend Jaarboek er wellicht heel anders uit kunnen zien! Eigenlijk is het met de Zeumer niet veel anders. Ook hier de inzendingen van een 'vaste kern'. Verder wordt het blad al vanaf het eerste uur gecoördineerd door Jan Geerlings en wordt het in Reuver en Belfeld al meer dan 15 jaar bezorgd door Lambert Niemans en Twan Ernst, daarbij alle overige medewerkers niet vergetend. Vrijwel anoniem zorgt zo een heel team van actieve leden dat het werk van onze vereniging op een correcte manier wordt uitgedragen. En dat wilden we deze Zeumer toch even onder uw aandacht brengen.

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 1 februari. De Zeumer 1999-1 zal in maart verschijnen.

Programma

- .. januari Lezing over 'Praktische problemen bij de opbouw van een te verplaatsen oude boerderij' door P. Beelen in het verenigingslokaal.
- 24 januari Contactmiddag genealogie in het verenigingslokaal, verzorgd door de werkgroep genealogie.
- 22 februari Jaarvergadering in het verenigingslokaal, met na afloop een lezing over 'Het onderzoek van de oude kerk in Ouddorp te Beesel' door Wiel Luys.
- 25 maart Lezing over 'De geschiedenis van de windmolen' door Joep Derckx in het verenigingslokaal.
- .. april Bezichtiging van het exterieur en tuin van kasteel Horn (alleen voor leden).
- 30 mei Fietstocht samen met I.V.N. de Steilrand.
- 27 juni Busexcursie Bergen op Zoom en Willemstad.
- juli-aug. Van 12 juli t/m 23 augustus is het verenigingslokaal vanwege de zomervakantie gesloten.
- 11 september Landelijke Open Monumentendag.
- 3 oktober Herfstwandeling in samenwerking met I.V.N. de Steilrand.
- 9 november Lezing over 'Het dagelijks leven op middeleeuwse kastelen in Limburg' door drs. W. Hupperetz in het verenigingslokaal.
- .. december Lezing over 'De onderzoeken aangaande de A-73' door Wiel Luys in het verenigingslokaal.

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Verenigingslokaal: Den Roover 8 te Reuver.

Geopend iedere maandagavond van 20.00 - 22.00 uur, met uitzondering van feestdagen en de zomervakantie.

Bestuursmededelingen

Dankzij de inzet van onze heemkundevereniging is op 2 september 1998 ons eerder verzoek door het gemeentebestuur van Swalmen gehonoreerd om in 1999 de landweer "de Wolfsgraaf" te herbepplanten met de voor dat gebied kenmerkende begroeiing. Hiermee is dan weer een oud stukje cultuur in oude glorie hersteld.

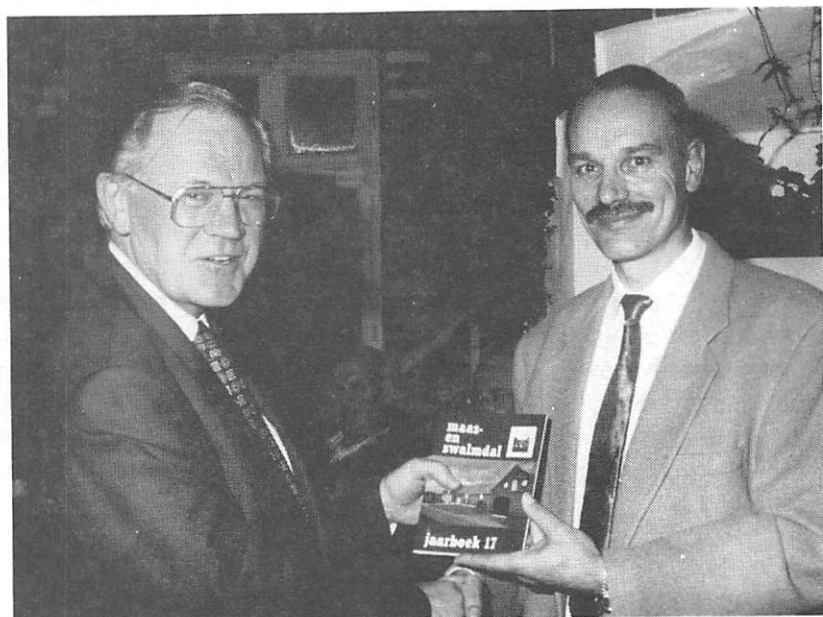
Het bestuur van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal wenst iedereen een Zalig Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar.

Tevens danken we iedereen van harte die in het afgelopen jaar heeft meegewerkt aan het organiseren van een activiteit.

Jaarboek 1997

Prof. dr. Nico Douben ontving eerste Jaarboek Maas- en Swalmdal 1997

Op landgoed Malbeck in Belfeld werd maandag 16 november het 17e jaarboek 'Maas- en Swalmdal' gepresenteerd. Voorzitter Wiel Luys reikte het eerste exemplaar uit aan de eregast van die avond, oud-Belfeldenaar prof. dr. Nico Douben uit Eindhoven. Ook burgemeester Frans van Beeck van de gast-gemeente Belfeld en burgemeester Henk Opsteegh van Swalmen kregen het nieuwe jaarboek overhandigd.

Nico Douben (l) ontvangt het eerste exemplaar van jaarboek 17 uit handen van een zichtbaar tevreden voorzitter Wiel Luys. (foto: Frans Geerlings)

In zijn opmerkelijk milde openingstoespraak schetste de heer Luys in het kort enkele heemkundige facetten inzake het landgoed Malbeck. Vooral de vakkundige restauratie van het

volgens de muurankers uit 1766 daterende woonhuis met schuur was een juweeltje om te zien. De gedane opgravingen rond de fundamenteën van de uit de 15e eeuw daterende watermolen Malbeck, die in 1833 werd afgebroken, leiden er volgens Luys toe dat op korte termijn deze watermolen weer volgens historische normen in al zijn glorie zal herrijzen.

Ook burgemeester Van Beeck was zichtbaar trots over het tot nu toe bereikte resultaat op het landgoed Malbeck. "Maar de gemeente Belfeld heeft hier nog grootste plannen", zo liet hij het aandachtige publiek weten. "Het stadsgewest heeft voor de inrichting van het landgoed Malbeck 186.000 gulden gereserveerd. Zo zal er ruimte komen voor de Stichting Belfelds Museum, en in de educatieve sfeer voor bijvoorbeeld de Heemkundevereniging en het IVN Belfeld-Beesel-Tegelen. We willen deze mooie plek weer teruggeven aan de samenleving." Na de pauze, waarin de ruim 70 aanwezigen het nieuwe jaarboek kregen, dankte de heer Douben de heemkundevereniging voor zijn uitverkiezing en schetste enkele anekdotes uit zijn jeugd- en studentenjaren op landgoed Malbeck. Veel bewondering had de eregast voor de jaarboekredactie, die telkens maar weer een gedegen jaarboek wist samen te stellen. Maar ook de Heemkundevereniging zelf had zijn warme belangstelling, omdat zij voor Belfeld al veel goeds had gedaan en ongetwijfeld nog kan doen. "En als dan de door de Heemkundevereniging opgebouwde historische dorpspomp op de markt nog bier kan laten vloeien, zijn we er helemaal", aldus besloot Douben zijn betoog. De avond werd afgesloten met de vertoning van een uit 1961 daterende dorpsfilm van Belfeld.

Tentoonstellingen

De archeologische expositie "De Musschenberg" in de kelders van het Stedelijk Museum Roermond wordt verlengd t/m augustus 1999. Omdat de aanleg van de nieuwe woonwijk, die gepland is in het betreffende gebied, van start is gegaan, is er veel interesse om meer te weten van de "oude bewoners" van dit gebied te Roermond-Herten. De tentoonstelling laat recente en al vroegere vondsten zien en gaat summier in op het leven in de IJzertijd.

Stedelijk Museum

Andersonweg 4, Roermond tel. 0475-333496.

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 11.00 - 17.00 uur, zaterdag en zondag 14.00 - 17.00 uur.

* * *

Stedelijk Museum Het Domein is het jongste, kleinste en meest eigenwijze museum in de Euregio. Er zijn 2 afdelingen: Hedendaagse Kunst en Stedelijke Historie & Archeologie. Beide afdelingen kennen een vaste opstelling van de eigen collecties en daarnaast jaarlijks meerdere wisselexposities.

De afdeling Stedelijke Historie & Archeologie biedt een gevarieerd overzicht van de geschiedenis van stad en streek, waarbij in het bijzonder de relatie gelegd wordt met de cultuurhistorie van de regio. De collectie omvat: archeologie van stad en streek, textiel, historische voorwerpen, geschriften over het jodendom, devotionalia en historische fotografie. Tevens kan men ter plaatse achter de computer meer informatie krijgen over de geschiedenis en de voorwerpen die in het museum worden belicht.

Stedelijk Museum Het Domein

Kapittelstraat 6, Sittard tel. 046-4513460

Openingstijden dinsdag t/m zondag 11.00 - 17.00 uur.

De moordaanslag op J. Ickenroth

Op vrijdag 8 november 1907 ging mijn grootvader, zoals gebruikelijk, vroeg in de morgen naar zijn werk als baanwachter van wachtpost 62 (Rijksweg, Reuver). Vóór het wachthuisje stond een fiets en binnen trof hij een inbreker aan. Volgens het Venloosch Weekblad *"greep hij den inbreker zonder aarzelen bij de kraag en na eenige worsteling was deze zijn gevangene en bracht hij hem naar de marechausseekazerne"*. Volgens De Nieuwe Koerier *"wilde I. die voor geen klein geruchtje vervaard was hem overleveren in de handen van de marechaussee"* en *"de man ging gewillig mee"*.

Volgens familieoverlevering, die mij correcter voorkomt, sprong mijn grootvader op de fiets en reed naar de marechausseekazerne (oud Patronaat langs J. Hermans) en belde aan. Er verscheen niemand en ondertussen had de inbreker hem ingehaald en eiste de fiets op. Toen hij deze niet onmiddellijk kreeg, trok hij een revolver en schoot mijn grootvader in de zij, die daarop hevig bloedend neerviel. De inbreker ging er op de fiets vandoor maar bij het klooster gekomen stootte hij op 2 douaneambtenaren (Kikstra en Van Gemert) die het schot gehoord hadden en er ontstond een vuurgevecht (volgens H. Thijssen kon men later nog de inslag van een kogel in een van de pilaren van de poort bij de kerk zien). De ambtenaren kregen gebrek aan munitie en de inbreker kon in de mist en duisternis ontsnappen. Mijn grootvader werd ondertussen verzorgd door de zusters van het klooster en de stationschef en echtgenote. Ook was er geestelijke hulp aanwezig volgens De Nieuwe Koerier. Volgens het Venloosch Weekblad werd hij door 2 dokters geholpen en naar het ziekenhuis van de Camillianen (later kweekschool) te Roermond overgebracht. De verwondingen bleken mee te vallen.

Twee dagen later werd de misdadiger, Johan Gerhard Goss uit Issum in het Duitse Grenzwald gearresteerd. Hij werd te Kleef tot 15 jaar tuchthuisstraf veroordeeld.

Een week na het gebeurde berichtte de burgemeester aan de Commissaris van de Koningin dat *"Joh. Hub. Ickenroth met levensgevaar een gevaarlijk gewapende inbreker arresteerde en daarbij zelfs levensgevaarlijk gewond raakte"*. Hij vond dat er reden was *"beleefd in overweging te geven den spoorwachter Ickenroth ter belooning voor zijn moedige daad te willen voordragen voor een koninklijke onderscheiding"*.

Hij kreeg daarop de zilveren medaille in de Orde van Oranje Nassau, toen nog een onbekende onderscheiding in Reuver. Ter gelegenheid van de uitreiking bracht de harmonie een serenade en hield de heer Hulsman van de marechaussee een passende toespraak. De krant uitte de wens dat de *"eere medaille nog tal van jaren zijne edele borst mocht versieren"*.

Jan Ickenroth

Archiefervaringen

Na al het Internet-enthousiasme toch maar weer eens op stap naar het Streekarchief in Eindhoven.

Het is altijd een leuk uitstapje, omdat het vaak te combineren valt met andere doelen in die stad. Bovendien, het personeelsrestaurant, waarvan bezoekers gebruik kunnen maken, geeft een ontspannende afwisseling tussen de speurtochten door. Er heerst een gezellige sfeer en er is ruime keus om een voedzame maaltijd samen te stellen.

De pianostemmer

Ik had nog een paar gerichte zoektochten naar een Verstappen, die nogal heen en weer verhuisde in Noord-Brabant, vaak tussen dezelfde plaatsen.

Zijn beroep was pianostemmer, misschien vestigde hij zich regelmatig in de buurt van de piano's, die, naar het zich laat aanzien, eenmaal in de twee jaar gestemd moesten worden. Dat is n.l. ook de frequentie van de heen-en-weer-verhuizing tussen Stratum en Gestel.

Wellicht was het in de 19e eeuw voordeliger om tijdelijk bij het werk te gaan wonen, dan om op en neer te reizen. Hij blijkt ook nog in Zevenbergen gewoond te hebben. Dat valt niet onder de regio Eindhoven zodat bezoek aan een ander Streekarchief dus ook weer op het programma staat.

De vondst

Nadat ik de DTB-bak met microfiches voor het Van Mierlo-onderzoek geraadpleegd had, had ik nog een kwartiertje over, voor ik weer richting station zou gaan wandelen.

De bak boven de DTB-fiches trok mijn aandacht: het bleken verslagen van gemeenteraadsvergaderingen te zijn.

In de verwachting, dat het wel droge kost zou zijn zette ik het eerste fiche in de reader. Wat ik toen las gaf mij plotseling een kijkje in de sfeer van die dagen.

Gemeenteraad Heeze

Extract uit het Resolutie Boek de Vrije Grond Heerlijkheit van Heeze, Leende en Ses Gehugten

Vergadering gehouden bij Heeren Drossard en Scheepenen van deze Vrije Grond Heerlijkheit van Heeze, Leende en Ses Gehugten

Presenten:

Johan van der Hoeven, Drossard Gijsbert Verhoeven, Hendrik Scheepers, Adriaan Compen, Michiel Hermans, Hendrik Booms en Peeter van den Broek, Scheepenen.

Maandag den 26^e Augustus 1794 is na deliberatie goed gevonden, wegens den cretiquem toestant waar in dit Land zich thans bevind en het gevaar voor deeze Heerlijkheit door den oorlog met de Franschen in geval vejandelijken Troupes binnen dezelve moghen komen, om de moetwilligheeden met Plunderen als andere euveldaaden, welke men versmeend dat door dezelve off rooffpartijen van dien soo buyten als in de Meyerije wort gepleegt. Zijn, door de aangeleegendheid van de Secretarije welke daar door ligtelijk zouden komen worden gedestruerd en vernield tot een onoverkomelijke Schande zoo voor den respectieve gemeenten als particulieren ingezeeten, tot voorkoming van alle gevaar daar voor, den Secretaris te qualificeeren en te galasten om ten allerspoedigsten en zoo draa mogelijk alle de Prothocollen en andere Boeken en Chartres van de Secretarije deezer Heerlijkheid en zoo niet alle deze ten minsten Provisioneel de Zaaken van de meeste aangeleegenheit pro kosten van den respectieve Gemeenten te transporteeren na de Stad S'Bosch en dezelve aldaar in Secure bewaaring te stellen tot nadere last.

En zal hier van Extract aan den Secretaris werden uitgereijkt tot zijne naregtinge en om zig daar meede te kunnen versantwoorden

uit: Geschiedenis van de Lage Landen 4, Jaap ter Haar
Het beleg van Willemstad door de Fransen 27 febr.-15 mrt. 1793
Het veroveren van een Franse batterij, door J.Bulthuis

uit: Geschiedenis van de Lage Landen 4, Jaap ter Haar
Een volksvergadering te Delft in 1795, J.Jelgershuis, pag.60

Tot besluit

kunnen we zeer voldaan terugkijken op die toevallige vondst, die toch wel een eye-opener is geweest.

We zien dit gezin nu ineens in een heel ander licht.

Nu als reden voor het wegtrekken uit het vertrouwde Brabant waarschijnlijk eens geen industriële revolutie, maar de Franse Revolutie, en indicaties om in de plaatsen langs de reisroute eens naar huwelijken en dopen te zoeken, te beginnen in Den Bosch.

Coby Klinkhamer-van den Assem

*** Akte van inderniteit:**

bij verhuizing naar een andere gemeente, moest men een schriftelijke verklaring overleggen, waarin de gemeente van herkomst de gemeente van vestiging beloofde te zullen vrijwaren tegen de kosten van ondersteuning ingeval van armlastigheid.

Belfeld 100 jaar geleden

O K T O B E R

De gemeenteraad neemt een voorstel aan om belasting te heffen op publieke vermakelijkheden, en wel voor:

- a. toneel-, goochel-, gymnastische, acrobatische of andere daarmee vergelijkbare vertoningen *f* 2,- per dag.
- b. instrumentaal of vocaal concert, met of zonder entreeheffing en niet zijnde bal of danspartij *f* 2,- per dag.
- c. ieder bal of danspartij *f* 0,03 per m² opp. van het lokaal.

De heffing is niet alleen in het belang van de gemeentemiddelen maar ook, zoals in naburige zustergemeenten, in dat van een goede politie. Vele vreemdelingen die onder de dekmantel van enig bedrijf uit te oefenen de gemeente binnendringen om die bedelend en stropend af te lopen, zullen nu afgeschrikt en geweerd worden.

N O V E M B E R

De haltechef de heer Henr. Moelands is per 1 november overgeplaatst naar Prinsenhage.

* * *

Op 16 november overlijdt het zoontje van Leonardus Reijnders dat een paar dagen tevoren in een ketel kokend water was gevallen.

D E C E M B E R

In het afgelopen jaar werden er maar liefst 16 nieuwe woningen gebouwd.

Wim Hoezen

De Proof

Iemand op de Zeeuwsche grenzen wilde een kalf smokkelen. Hij komt voorbij de beambten, die hem aanroepen en hem vragen wat hij in den grooten zak heeft, dien hij op den rug draagt. "Mijn hond" antwoordde de smokkelaar "ik moet het dier zoo wegbrengen, want aan een touw wil het niet vooruit." De kommies lachte ongeloovig, doet den zak open en jawel, een groote hond springt eruit, en loopt weg. "Ge doet m'ne veel gemak" zegt de smokkelaar: "nu kan ik nog eens naar huis om het beest te halen". En zeer verstoord vertrekt hij. Een paar uur later komt hij weer voorbij, en roept al, of zijn vracht niet opnieuw moet onderzocht worden. Dat behoefde niet en de vracht - dezen keer geen hond, doch een kalf - kwam behouden over de grenzen.

[Bron: GA Venlo Venl. Nieuwsblad 10 december 1898]

In het tijdschrift *De Maasgouw* (1998 nr. 3) verscheen het artikel *Baksteenfabricage in Limburg. Een algemene impressie over de periode ca. 1814-1920*. Aan de hand van met name overzichten uit de Provinciale Verslagen van Limburg wordt de situatie van de baksteenindustrie kort uit de doeken gedaan. Zo is er o.a. een opgave van de in de gemeenten Beesel, Belfeld en Swalmen in 1871, 1899 en 1919 aanwezige pannen- en steenbakkerijen.

Zomaar een bidprentje

JEZES. MARIA, JOSEPH, LAMBERTUS.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
den WelEerw. Heer

PETER SIMONS,
Oud-kapelaan van Swalmen,

geboren te Weert den 23 Februari 1815, Priester
gezind te Luik den 14 Augustus 1840, benoemd
als Kapelaan te Swalmen in 1847, Rustend Pries-
ter te Swalmen 1874—1890, a'daar, voorzien
van de H.H. Sacramenten, overleden den
21 April 1890.

O welk een droef geluid treft ijlings daar mijn ooren,
Wat akelig gebrom der dootsklok doet zich hooren!
Wat ramp ontkeut uw hart, waarom dat zacht geseen?
Waarom is alles stil, de smart zoo algemeen?
Een ieder is ontroerd, een traan onvleucht hun oogen,
Boer en burger is in rouw; wie zal die tranen droogen?
De oude Kapelmann, dien gij zoo genegen waart,
Staat hier bij 't sombre graf, wordt straks bedekt met
aard:

Van ieder gaarn' gehoord om zijne schoone gaven,
Wist hij door zijn voorbeeld zijn prediken te staven.
Treedt nader jong en oud en schaart u om hem rond,
Die zoo bij uwe wieg als bij uw ziekbed stond:
Ja, rolle vrij een traan op 't dierbaar koud gebeente,
Dat daalt in 't kligl graf, tot smart van de gemeente.
Gedenkt hem dan altijd als gij deelachtig wordt,
Aan Jezus' vleesch en bloed, zoo mild voor ons gestor.
Rust, brave Priester, uit van al uw deugdzaam zorgen,
Rust in dit silt verblijft tot aan den jongsten morgen.

100-443887-100

Peter *Simon* Simons, overleden in het 'gouden jubeljaar van zijn priesterschap', wordt ook al vóór 1847 als priester te Swalmen genoemd. Hij krijgt m.i.v. april 1874 een pensioen van f 502,- per jaar.

Wim Hoezen

Opgraving oude kerk op het kerkhof van Beesel

Aanleiding

Binnen de "Stichting Beesel en haar toekomst" bestaan er plannen om de oude fundamenteën van de kerk van Beesel, op het kerkhof in Beesel-Ouddorp gelegen, zichtbaar te maken. Om dit plan uit te voeren zal echter eerst de exacte ligging van de oude kerk bekend moeten zijn. Daarom werd in 1997 de Archeologische werkgroep van de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal benaderd om ter plekke een bodemonderzoek uit te voeren met als doel de ligging van de fundamenteën op te sporen en de staat van de fundamenteën van de kerk te beoordelen. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek zou bekeken worden welke mogelijkheden er zijn om een en ander voor het publiek zichtbaar te maken.

Voorafgaand aan het onderzoek van 1997 werd door enkele leden van de kerkhofploeg m.b.v. sondeerijzers een klein onderzoek gedaan om te kijken waar zich nog mogelijke fundamenteën zouden bevinden. Van dit onderzoek werd door Ger Stroucken uit Beesel een klein overzicht gemaakt met daarop de geconstateerde dieptes, zodat aan de hand hiervan een eerste indruk verkregen kon worden.

Met deze gegevens werd in juli en augustus 1997 door enkele leden van de Archeologische werkgroep en de Stichting Beesel en haar toekomst een onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bestond uit twee onderdelen: een kort historisch onderzoek en de eigenlijke opgraving.

Beschrijving locatie

De fundamenteën van de eerste kerk van Beesel zijn gelegen op het oude kerkhof in Ouddorp, de vroegere kern van Beesel. Hier bevinden zich tussen de graven nog fundamentresten van wat eens de kerk van Beesel moet zijn geweest. Om het kerk-

hof loopt nog een oude kerkhofmuur, die al in 1694 vermeld wordt toen de muur omgevallen was en hersteld moest worden.

Opvallend is dat deze kerkhof op het hoogste punt van Ouddorp gelegen is. Bij het hoogwater van de Maas in 1993 en 1995 was dit gedeelte van Ouddorp dan ook het enige gedeelte dat niet onder water kwam te staan, terwijl wel aan alle kanten het water om het kerkhof heen stroomde. Uit 1926 is nog bekend dat de mensen hun vee op het kerkhof in veiligheid brachten om zo te voorkomen dat het zou verdrinken.

Doch niet alleen in 1926, maar ook al eerder gebeurde dit meermaals. Zelfs is bekend dat al honderden jaren geleden in tijd van nood de Beeselnaren niet alleen hun vee naar het kerkhof brachten, maar er ook zelf hun toevlucht zochten. [Zie W. Luys, Schansen, eens vluchtplaatsen voor de platte-landsbewoners tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648). In: Jaarboek Maas- en Swalmdal nr. 5 (1985), blz. 113-114]

Historisch onderzoek

Het historisch onderzoek is nog niet helemaal afgerond. Uit een eerste oriëntatie blijkt wel dat er vóór 1800 erg weinig over de kerk bekend is. Toch is er inmiddels al een en ander over de kerk in Ouddorp geschreven. Als belangrijkste artikelen kunnen we noemen het korte overzicht door ondergetekende in de tentoonstellingsgids Bieslo aan die Maese (uitgave 1980 ter gelegenheid van de opening van het nieuwe gemeentehuis). Verder het artikel van F. Geerlings "Oude grafmonumenten tot rond 1900 deel 2: Beesel-Ouddorp" in Jaarboek Maas- en Swalmdal nr. 13 (1993), blz. 63-78 en L. Giesen, "Tussen Maas en Meerlebroek - toponiemen in de gemeente Beesel", blz. 77-78.

In al deze verhalen komt het gegeven terug dat er bij de afbraak van de oude kerk in 1840 in de toren een balk zou zijn gevonden met het opschrift (vrij vertaald): "Wij van Elmpt

hebben deze kerk gebouwd anno 1157". Bij onderzoek blijkt dit afkomstig te zijn uit door de pastoor in 1867 opgestelde aantekeningen. Hij vermeldt dat het betreffende stuk uit de balk werd gezaagd en later werd ontvreemd, zodat de juistheid van dit bericht niet meer op waarheid kan worden getoetst.

In een beschrijving van de goederen van de kerk in 1820 lezen we:

"De kerk gelegen binnen den kerkhof zuidwaarts van het dorp op eenen afstand van honderd zestig meters van de rivier de Maas rijnende [grenzende] den communalen weg, op eene afstand van tien meter van het huis van Leonard Van den Broek en van twintig meter van het huis van Willem Lenaerts en noordoostwaarts het veld, is gebouwd, het grootste gedeelte van kaaistenen [maaskeien] en mergelblokken, ter lengte van twintig meters, der kerk ter breedte van negen meters, en de choor ter breedte van zes meters; de hoogte der kerkmuren tot aan het dak acht meters en het kapwerk van dezelve acht meters. Bestaande de kerk in een groot en oostwaarts in een klein pand hetwelk aangebouwd is, regts van den ingang der kerk tegen den toren het oxaal, van twee zijden in het groot pand zitten kniebanken, regts twee biechtstoelen en eenen kleinen altaar, en in een aan den toren gehecht klein gebouw de vond. De choor is afgescheiden door de communiebank bestaande dezelve in den grooten altaar en een zitbank, achter het altaar de kleine klok, zuidoostwaarts de sacristie in een afzonderlijk aan de kerk getimmerd gebouw.

De thoren van steenwerk ter hoogte van veertien meters en het kapwerk achttien meters, houd in het uurwerk en de groote klok. De kerkhof is omringt met eeneniegelsteenen muur ter hoogte van een en eenhalven meter."

Archeologisch onderzoek

Het kerkhof met de daarop gelegen fundamenteën van de kerk is een gemeentelijk monument. Daarmee zijn de graven en de fundamenteën van de kerk voor verdere afbraak beschermd. Vanwege het feit dat in de bodem nog duidelijk de sporen van de oude kerk aanwezig zijn en deze terug gaan tot de Middeleeuwen zijn ze van grote archeologische waarde. Daarom mocht in eerste instantie het onderzoek zich hooguit beperken tot het verstoorde gedeelte. Bovendien betekent elke opgraving een versterking van de bodemsporen en dus automatisch vernietiging van de gegevens. Om deze reden wordt er ook alleen gegraven als het object bedreigd is.

In juli en augustus 1997 werd onder auspiciën van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) een eerste onderzoek uitgevoerd, waarbij delen van het koor, een deel van de noordwestelijke zijmuur en een klein deel van een funderingsmuur van de toren werd ontdekt.

N.a.v. de resultaten van het in 1997 beperkt uitgevoerde archeologisch onderzoek werd er met de ROB overleg gevoerd om te kijken hoe nu met het project verder gegaan kon worden. We hadden namelijk nog onvoldoende gegevens om een mogelijke reconstructie te maken. Vooral over de oudste fase van de kerk was nog niets bekend. Omdat de fundamenteën niet bedreigd werden met sloop of vergraving werd alleen toestemming verkregen voor het maken van enkele aanvullende proefsleuven.

In augustus van dit jaar werd met het vervolgonderzoek een aanvang gemaakt. Hoewel de resultaten van dit onderzoek nog moeten worden uitgewerkt, kunnen we toch al een en ander vertellen. Bij het onderzoek is gebleken dat er door begravingen meer verstoord is dan aanvankelijk werd aangenomen. Zo is de muur van de zijbeuk vrijwel geheel uitgebroken. Dit geldt evenzeer voor de vloer van de kerk en het grootste deel van de rest van de funderingen. Van de vloer

werden her en der verspreid slechts enkele tegeltjes teruggevonden. Het is duidelijk dat men bij de afbraak van de kerk in de vorige eeuw grondig te werk is gegaan en zoveel mogelijk heeft hergebruikt of verkocht.

Een deel van de gevonden grafkamer met in de diepte vaag zichtbaar de contouren van het houten kistje. (foto: W. Luys)

Ondanks het feit dat er erg veel verstoord is, zijn er toch enkele leuke ontdekkingen te melden, zoals ondermeer enkele delen van een oude maaskeienvloer en sporen van een houten kistje dat in een graf in de vorm van een sarcofaag was gedeponneerd. Wie hier begraven is, is niet bekend. Misschien betreft het wel de stichter van de kerk. Van dit graf werd slechts een deel opgegraven. Gezien de grootte van het graf en de ligging van de beenderen moet het een latere bijzetting zijn geweest. De beenderen zullen nog in een laboratorium

nader worden onderzocht op ouderdom e.d. Een en ander is dus nog punt van onderzoek.

Opvallend was ook de grootte van de toren, die buitenwerks ca 8 m heeft bedragen. Ten opzichte van de kerk een kolossale toren dus.

In ieder geval is duidelijk dat het meeste bouw materiaal is uitgebroken. Hetgeen nog over is, is door begravingen nogal verstoord. Zelfs op die plaatsen, waar geen grafstenen meer aanwezig zijn, blijken toch begravingen te hebben plaats gevonden. Het zal dus een hele toer worden om de bouwgeschiedenis, zo dit al mogelijk is, te reconstrueren. Voor de laatste fase van de kerk hebben we gelukkig de beschikking over een tekening uit 1829, die ons heel goed van pas komt.

Hoe nu verder?

De bedoeling is een en ander uit te voeren in de vorm van een project. Dit project heeft tot doel de historische waarde van de kerk boven de grond zichtbaar te maken om hiermee de waarde als monument te vergroten. Zo zijn er plannen om bijvoorbeeld een strook van maaskeitjes te leggen op de plaats waar de fundamenteën liggen, zodat een beeld van de kerk kan worden verkregen en de verdere archeologische informatie intact kan worden gelaten. Ook wordt er gedacht om door middel van een info-bord de bezoeker te informeren over de bouwgeschiedenis van de kerk. Hoe een en ander aangepakt en uitgewerkt zal worden, zal nog verder onderwerp van gesprek zijn.

W. Luys

Genealogisch onderzoek Duitsland

Ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van de Werkgroep Genealogisch Onderzoek Duitsland is, onder redactie van Drs. F.C. Berkenfelder en Mw. D. Stötefalk, een VADEMECUM verschenen, waarin o.m. een lijst met adressen van archieven en verenigingen in Duitsland.

Hierna volgt een keuze van plaatsen die niet ver van de Limburgse grens liggen, eventueel met verenigingen.

Düsseldorf (Postleitzahl 40213)

- Archiv Ev. Kirchenkreis "Düsseldorf Nord"
- Archiv Ev. Kirchenkreis "Düsseldorf Ost"
- Archiv Ev. Kirchenkreis "Düsseldorf Süd"

alle drie gevestigd: Bastionstraße 6

Düsseldorf (Postleitzahl 40225)

- Universitätsbibliothek Düsseldorf Universitätsstraße 1

Düsseldorf (Postleitzahl 40470)

- Genealog. Forschungszentrum d. Kirche Jesu Christi
Mörsenbroicher Weg 184a

Düsseldorf (Postleitzahl 40476)

- Archiv der Evangelischen Kirche im Rheinland
Hans-Böckler-straße 7
- Nordrhein-Westfälisches Hauptstaatsarchiv Mauerstraße 55
- Düsseldorfer Geschichtsverein e.V.
- Schriftleitung "Der Archivar" Mauerstraße 55

Düsseldorf-Derendorf (Postleitzahl 40468)

- Stadtarchiv Düsseldorf Heinrich-Ehrhardt-Straße 61

Düsseldorf-Kaiserswerth (Postleitzahl 40489)

- Fliegerarchiv Fliegerstraße 18
- Nordrhein-Westfälisches Hauptstaatsarchiv, Zweigarchiv
Schloß Kalkum, Oberdorfstraße 10

Düsseldorf (Postleitzahl 40545)

- Stiftung Stoye Rheinallee 159

- Stadtarchiv Erkelenz
- Heimatverein der Erkelenzer Lande e.V.

Stadtverwaltung
Johannismarkt 17

- Archiv Ev.Kirchenkreis "Jülich" Schirmerstraße 1a
- Stadtarchiv Jülich Kleine Ruhrstraße 20

- Jülicher Geschichtsverein e.V. Postfach 1351

- Kreisarchive Kreis Kleve Kapuzinerstraße 34
- Stadtarchive Geldern Issumer Tor 36

- Arthur-Custos-Gedächtnis-Archiv -Jüdisch- Tinnagel 5
- Historischer Verein für Geldern und Umgegend Am Eiland 42

- Archiv Ev.Kirchenkreis "Krefeld" An der Pauluskirche 1
- Stadtarchiv Krefeld Girmesgath 120

- Stadtbibliothek Krefeld Girmesgath
- Verein für Heimatkunde Krefeld Girmesgath 120

- WGfE: Bezirksgruppe Krefeld

- Genealog. Forschungszentr.d.Kirche Jesu Christi
Untergath 25

- Stadtarchiv Straelen (Niederrhein) Kuhstraße 21

- Stadtarchiv Viersen Wilhelmstraße 12

Voor inlichtingen over andere archieven in Duitsland, kunt U mij bereiken onder telefoonnr. 077-4742277

Verwerking Transportprotocollen

Zoals wellicht bekend, heeft onze vereniging enkele jaren geleden verfilmingen op fiches laten maken van de overdrachtsregisters van de schepenbanken Beesel en Belfeld (vanaf ca. 1560) respectievelijk Swalmen en Asselt (vanaf ca. 1620). Voor mij was dat een mooie aanleiding om deze boeken, waaruit ik vanaf 1983 al heel wat aantekeningen had overgenomen (afhankelijk van de onderwerpen en artikelen waaraan ik werkte), nu eens eindelijk systematisch door te nemen. Deze klus moet op termijn leiden tot een volledig overzicht van alle akten die zijn ingeschreven in deze boeken. In deze fase (ruim de helft is nu verwerkt) wil ik u tussentijds op de hoogte houden van vorderingen en verdere plannen.

De verfilming beslaat in totaal ongeveer 5.000 pagina's die zijn geschreven in vaak wisselende en soms ronduit erbarmelijke handschriften. In de registers vinden we akten van verkopen, leningen met huizen of landerijen als onderpand, aantekeningen over beslagleggingen, akten van huwelijkse voorwaarden, verantwoording van voogdij, aanstellingen van schepenen, delingen, testamenten, etc. etc. Van iedere akte wordt door mij een samenvatting (regest) gemaakt met daarin opgenomen alle naar mijn inschatting relevante informatie. Daarbij probeer ik deze interpretaties in beginsel zó volledig te maken dat onderzoekers de verfilming slechts nog hoeven te raadplegen wanneer ze over de letterlijke tekst willen beschikken of details willen overnemen zoals handmerken (het alternatief voor een ondertekening). Dit soort aardigheden vermeld ik overigens bij het regest. Scheelt u weer wat werk, niet-waar?

Uit vergelijking met ander bronnenmateriaal waarover ik reeds beschikte (zoals gegevens uit huis- en familiearchieven) bleek al snel dat heel wat akten niet zijn geprotocolleerd; ook komt

het voor dat de teksten van afschriften en nog bewaarde net-akten van elkaar verschillen. Soms is een akte pas tientallen jaren later overgenomen in de registers. Ook komt het voor dat afschriften onvolledig zijn omdat de secretaris of diens vervanger het origineel niet meer kon lezen. Dit probleem heeft ondergetekende overigens ook op enkele plaatsen ervaren. In deze gevallen heb ik gekozen voor een zo volledige mogelijke transcriptie van hetgeen wèl met enige zekerheid leesbaar is. Hetzelfde geldt voor situaties waar het handschrift weliswaar redelijk of goed leesbaar is, maar de zinsbouw of gebruikte termen onduidelijk of dubbelzinnig zijn. Tenslotte zijn er nog de doorgehaalde (geradeerde of gecancelleerde) akten, soms doorgehaald met niet meer dan een enkele pennenstreek maar soms ook zodanig dat de akte echt onleesbaar is. Latere aantekeningen in de marge maken de toegankelijk er niet altijd beter op.

De totale klus, die naar verwachting nog twee à drie jaar gaat duren, zal op termijn een schat aan gegevens opleveren. Dat blijkt reeds nu (beide schepenbanken zijn inmiddels doorgenomen en verwerkt tot ongeveer 1760): vele personen die op basis van de kerkregisters van doop, trouwen en begraven (DTB) niet of nauwelijks zijn te plaatsen, vallen dankzij de overdrachtsprotocollen mooi op hun plaats. Voorbeelden hiervan vindt u in de 'lastige families' die sinds enige tijd de revue passeren in de Zeumer. Voor Beesel zijn de overdrachtsregisters extra interessant daar in deze parochie immers geen kerkregisters bewaard zijn gebleven uit de periode vóór 1714. Mede omdat gegevens uit totaal verschillende bronnen zoals transportprotocollen en DTB-registers elkaar zo mooi aanvullen, heb ik ervoor gekozen om alle gegevens gecombineerd onder te brengen in bestanden van telkens tien jaar, uiteraard met iedere vindplaats keurig verantwoord. In sommige opzichten een nachtmerrie voor iedere welopgevoede archivaris, zo'n door elkaar van allerlei vindplaatsen, maar voor mijn doel

bevalt het me nog steeds uitstekend. Zo'n tijdbestek van tien jaar levert (tot nu toe) nog hanteerbare bestanden op en maakt het eenvoudig om verwijzingen aan te brengen.

De DTB-gegevens worden waar mogelijk samengevoegd tot de gezinnen zoals u deze kent van de 'lastige families': alle dopelingen of boorlingen ondergebracht bij het huwelijk van de ouders. Bij het ontbreken van zo'n huwelijk worden de kinderen eveneens bij de ouders geplaatst, in dat geval chronologisch geordend op de eerste vermelding van het ouderpaar. Door later ook omliggende parochies systematisch na te gaan, kan vaak het moment worden bepaald waarop een gezin is verhuisd naar ons werkgebied; hetzelfde kan gelden voor gezinnen die hier zijn vertrokken. Beschikt u zelf over dit soort gegevens, dan houdt de vereniging zich uiteraard zeer aanbevolen voor een A4-tje met de gezinsgegevens (zie ook het verhaal over de familie Ketelaers in De Zeumer 1998-2). Deze kunnen dan voorlopig alfabetisch worden geordend en op termijn in een overkoepelend bestand worden overgenomen.

Zijn over pakweg twee à drie jaar alle transportprotocollen verwerkt, dan ligt er nog steeds volop werk op de plank. Alleen al de schepenbankarchieven bevatten nog vele tienduizenden pagina's aan vaak zeer interessante gegevens uit gerechtelijke en administratieve stukken. Ook voor deze verwerking zijn nog vele duizenden uren noodzakelijk. Dat kan alleen als meer mensen, liefst in onderling overleg, een stukje van deze gigantische puzzel op zich nemen. De een doet bijvoorbeeld rekeningen, de ander lijsten van hoofd- en beestenschat, een derde verwerkt een boenderboek, om maar iets te noemen.

Overigens heeft de vereniging inmiddels ook haar medewerking toegezegd aan de verwerking van notariële gegevens uit het eind van de 19e en begin 20e eeuw (t.w. de notarissen Brouwers en Vogels). De zo verzamelde informatie moet op

termijn de hele provincie bestrijken. Ook hiervoor kunnen we nog hand- en spandiensten gebruiken.

Het zal duidelijk zijn dat het resultaat van klussen van een dergelijke omvang niet meer tegen redelijke kosten op papier kunnen worden uitgegeven. We praten tenslotte toch over een beperkt aantal geïnteresseerden die bovendien niet allemaal bereid of in staat zijn om de vele honderden guldens uit te geven die een dergelijke boekenserie zou moeten kosten. Bovendien zou een uitgave op papier slechts beperkt toegankelijk zijn. Ten behoeve van de toegankelijkheid op papier voor genealogische doeleinden worden alle persoonsnamen nu geïndexeerd. Een gedeelte van de registers ligt reeds in deze vorm in ons verenigingslokaal. Relaties tussen akten (bijvoorbeeld opeenvolgende overdrachten van eenzelfde huis) worden veelal door mij aangetekend bij het regest, maar het aanleggen van bijvoorbeeld een zaakregister of een toegang op aardrijkskundige namen leidt, behalve tot veel extra werk, ook tot een nog dikkere en kostbaardere uitgave. De optie van een totaaluitgave op papier valt daarmee af.

De bestanden zijn natuurlijk ook op PC te benaderen. Dat kan zelfs op ieder woord en daarmee zijn de gegevens vele malen beter toegankelijk dan op papier. Bovendien kan uitgeven tegen veel lagere kosten. Reeds met de huidige middelen is het mogelijk om de volledige schepenbankarchieven, DTB's en verder bronnenmateriaal op één CD-ROM te zetten, desgewenst nog aangevuld met kaarten- en fotomateriaal. Nu verwerk ik de gegevens (vanwege de veel grotere snelheid en de betere zoekmogelijkheden in niet-geopende bestanden) nog in WP 5.1, maar op termijn kan ook worden gedacht aan een bestandsopmaak zoals deze wordt gebruikt op Internet, inclusief hyperlinks, geluid, videofragmenten en wat verder maar mogelijk is. Mogelijkheden die u wellicht nu nog niets zeggen,

maar een belangrijke aanwinst kunnen betekenen voor de toegankelijkheid.

Iedereen die iets meer weet van PC's, weet ook meteen hoe gemakkelijk het is om gegevens te kopiëren en te wijzigen. Juist deze argumenten weerhouden mij er van om deze gegevens vooralsnog ook volledig op deze manier beschikbaar te stellen aan derden. Vandaar dat toegang tot mijn gegevens op PC zich voorlopig beperkt tot de genealogische contactdagen. Iedereen die deze dagen wel eens heeft bezocht, weet dat ik echt niet moeilijk doe over vaak tientallen gegevens, zolang het maar geen overname van volledige periodes of bronnen betreft. Dat zal ook in de toekomst zo blijven en via enige vorm van tegenprestatie (d.w.z. uitwisseling van gegevens) kan ook nog wel eens iets extra's worden gedaan (wie kan mij bijvoorbeeld helpen aan fotokopieën van DTB-registers van Elmpt, Brügggen, Bracht, Kaldenkirchen, om maar iets te noemen). Intussen blijf ik zoeken naar een mogelijkheid om de gegevens op een voor mij aanvaardbare manier op ruimere schaal beschikbaar te stellen. Wellicht toch nog ooit op CD-ROM of DVD, dat sluit ik niet uit, maar dan uitsluitend via voorintekening op basis van bijvoorbeeld 500 exemplaren, zodat de prijs voor alle partijen interessant kan blijven.

Kunt of wilt u niet wachten tot alles is doorgenomen: de verfilmde boeken zijn iedere maandagavond tussen 20.00 en 22.00 uur beschikbaar. Voor degenen die het werk liever door een ander laten doen: ook in de volgende Zeumers en Jaarboeken zult u ongetwijfeld nog vele malen gegevens tegenkomen die zijn ontleend aan de overdrachtsregisters van Beesel en Belfeld, Swalmen en Asselt.

Loe Giesen
lgiesen@leeuwenborgh.nl

Een lastige familie

Opnieuw een voorbeeld uit Swalmen, namelijk van de nog veelvuldig aanwezige familie Douzen (en de naamvarianten daarvan). We beginnen met de volgende huwelijksgegevens:

13 juni 1639

SWALMEN - Gehuwd: **Henricus Duijsentjaers** en **Gertrudis Mullers** [Mullenaers]. Getuigen: Bartholomeus Stockem en Gerardus Duijsentjaer.

Hencken Duijsent en Geertien Mullenaers verkochten op 12 mei 1658 een kamer te Swalmen. Hoewel de kerkregisters van Swalmen en Asselt geen doopgegevens bevatten van dit echtpaar, lijkt veel erop dat we hier te maken hebben met de ouders van onderstaande bruidegom:

3 februari 1669

ASSELT - Gehuwd: **Joannes Heinckens** [Heijnkens Jan, Henrici, alias Dousen alias Van Haelen, begr. Swalmen 8-5-1711] en **Anna Corsten** [Corstens, Corstiens, begr. Swalmen 23-2-1722]. Getuigen: Cornelius Nelissen en Nicolaus van Neer.

Uit dit huwelijk:

1. Christianus Heinckes, ged. Swalmen 26-3-1672 (get. Petrus Cuijpers en Cornelia Kellers; zn. van Joannes x Anna Corstens), mogelijk begr. Swalmen 29-12-1676.
2. Bartholomaeus Heijnckens, ged. Swalmen 20-2-1678 (get. Matthias Wijnes en Gertrudis Janssen; zn. van Joannes x Anna Corstens), begr. ald. 6-3-1718. Tr. Swalmen 11-2-1705 met Sophia Houx.
3. Henricus Henrici, ged. Swalmen 23-1-1681 (get. Arnoldus Meutters voor Cornelius Tessers en Anna Beeck; zn. van Joannes x Anna Corstiens), verm. begr. ald. 24-9-1722. Tr. Swalmen 21-1-1712 met Maria Peters.

-
4. Catharina van Haelen, ged. Swalmen 1-7-1684 (get. Arnoldus Meuter namens Henricus Timmermans en Anna van Lith; dr. van Joannes x Anna Corstiens). Tr. Swalmen 22-2-1707 met Petrus Peters.
- Uit dit huwelijk:
- a) Wilhelmus Peters, ged. Swalmen 15-7-1707 (get. Arnoldus Meuters voor Godefridus Stridthagen en Maria Peters).
 - b) Hinricus Geurts [sic], ged. Swalmen 10-3-1709 (get. Henricus Douijsenst en Leonarda Maessen).
 - c) Johanna Peters, ged. Swalmen 17-5-1711 (get. Godefridus Peters en Helena Douijsent).
 - d) Christianus Peters, ged. Swalmen 24-1-1713 (get. Matthias Douijsens en Johanna Peters).
 - e) Getrudis Peters, ged. Swalmen 25-2-1715 (get. Theodorus Lemme en Sophia Houx), begr. Swalmen 20-3-1757. Tr. ... vóór 21-3-1744 met Damasius Janissen.
 - f) Andreas Peters, ged. Swalmen 23-7-1717 (get. Hindericus Quacs en Anna Corsten). Tr. 1) Asselt 5-7-1739 met Agnes Houx, overl. Swalmen 9-5-1771; 2) Swalmen 30-7-1772 met Joanna Albers.
5. Petrus van Halen, ged. Swalmen 11-1-1686 (get. Jacobus Hertog, meter niet genoemd; zn. van Joannes x Anna Corsten).
6. Sophia van Haelen, ged. Swalmen 27-11-1688 (get. Joannes Jansen en Margereta Nerrens). Tr. Asselt 19-4-1714 met Theodorus Clumpkens.
- a) Joannes Klumpkens, ged. Swalmen 31-1-1715 (get. Wilhelmus Klumpkens en Anna Corsten). Tr. Swalmen 8-11-1740 met Mechtildis Bloemaerts.
 - b) Dorothea Clumpkens, ged. Swalmen 12-6-1722 (get. Joachim Frederix en Petronella Clumpkens vervangen door Helena Roosen).
-

7. Helena Dousens, begr. Swalmen 26-11-1750. Tr. 1) Asselt 30-5-1714 met Theodorus Lemmen, begr. Swalmen 18-1-1742; 2) Asselt 26-6-1742 met Petrus Beeck. Derrick Lemmen en Helena Dousent kochten op 31-3-1716 een huis op de Boukoul, dat op 26-1-1751 door hun erfgenamen werd verkocht.

8. Elisabetha Dousens, verm. begr. Asselt 29-4-1718. Tr. ... vóór 17-11-1714 met Wilhelmus Thijssen.

Uit dit huwelijk:

a) mogelijk Maria, begr. Asselt 29-7-1715.

b) Godefridus Thijsen, ged. Swalmen 17-11-1714 (get. Petrus Tilmans en Sibijlla van der Kitsen voor Anna Hansen), begr. Asselt 1-8-1715.

Voor begraven van een zoon zie Swalmen 1-2-1687. De vrij lange perioden tussen enkele dopen laat vermoeden dat er wellicht nog meer kinderen werden geboren.

Bovenstaande 'gezinsreconstructie' laat opnieuw zien hoe belangrijk het is om bij de ordening van doopgegevens te letten op zowel de naam van de vader als die van de moeder. Terwijl de vader door het leven gaat onder namen als Heinckens, Hendrix en Van Haelen, heet de moeder gelukkig vrij consequent Corsten, een patroniem dat we terugvinden in de voornaam van het eerste kind Christianus. Bij het derde kind, Henricus, herkennen we het patroniem Heinckens of in het latijn Henrici, een van de aliasnamen van de vader.

Opvallend is, dat een generatie later de aliasnamen Heinckens en Van Haelen weer definitief zijn verdwenen. Merk op dat sommige voornamen in de registers echter wel wisselen (zo blijken Matthias en Bartholomaeus dezelfde persoon). Grootvader Joannes wordt pas vernoemd in 1712, nadat hij is overleden. Dit was vroeger gebruikelijk en kan een belangrijke aanwijzing zijn bij genealogisch onderzoek.

11 februari 1705

SWALMEN - Gehuwd: **Matthias Duijsen** [Bartholomeus Dousens, Duijsens, Duijsents, ged. Swalmen 20-2-1678, begr. ald. 6-3-1718, zn. van Joannes Heijnckens en Anna Corstens] en **Sophia Houx** [verm. ged. Swalmen 20-1-1672 als dr. van Martinus Houx en Antonina Crinen; mogelijk begr. Swalmen 14-5-1728]. Getuigen: Henricus Duijsen en Johannes Slabbers.

Uit dit huwelijk:

1. Martinus Dousens, ged. Swalmen 1-2-1706 (get. He... Houx en Catharina Dousens). Tr. Swalmen 21-10-1732 met Mechtildis Jansen.
2. Christianus Duijsents, ged. Swalmen 25-3-1708 (get. Henricus Duijsents en Leonarda Houx), begr. ald. 22-6-1764. Tr. 1) Swalmen 27-5-1734 met Anna Frederix, begr. Asselt 13-2-1753; 2) Swalmen 3-5-1753 met Sophia Mertens.
3. Petrus Douijsens, ged. Swalmen 6-1-1711 (get. Arnoldus Meuters voor Petrus Quitten en Helena Douijsens).
4. Johannes Douijsens, ged. Swalmen 9-5-1712 (get. Godefridus Strithagen en Catharina Obers), overl. ald. 1-5-1774. Tr. Swalmen 27-4-1749 met Catharina Mooren.
5. Margarita Duijsens, ged. Swalmen 30-8-1717 (get. Robertus Pipers voor Jacobus Wagenmans en Peternella Gijsen).

21 januari 1712

SWALMEN - Gehuwd met dispensatie in de kerkgeboden: **Henricus Dousens** [Douijsens, ged. Swalmen 23-1-1681, begr. ald. 24-9-1722, zn. van Joannes Henrici en Anna Corstiens] en **Maria Peters** [alias Maessen, ged. Swalmen 20-10-1686, begr. ald. 17-3-1728, dr. van Godefridus Peters en Leonarda Willems alias Maessen; zij hertr. Asselt 27-2-1724 met Laurentius Tilmans]. Getuigen: Henricus Peters en Josephus Jurgens.

Uit dit huwelijk:

-
1. Johannes Dousent, ged. Swalmen 6-12-1712 (get. Godefridus Peters en Anna Korsten).
 2. Cornelia Douijsens, ged. Swalmen 24-7-1714 (get. Theodorus Lemmes en Johanna Peters).
 3. Petrus Duijsens, ged. Swalmen 7-4-1717 (get. ... Duijsens en Leonarda Maessen).
 4. Joanna Douschent, ged. Swalmen 6-12-1719 (get. Theodorus Clumpkens en Helena Douschent).

Voor begraven van kinderen van dit echtpaar zie Swalmen 9-3-1728 en 9-4-1728. Maria Peters verpandde op 9-2-1723 land te Swalmen tot aflossing van schulden en voldoening van de begrafenis kosten van haar man. Op 11-9-1725 verpandde Maria Peters samen met haar tweede man Lins Tilmans het huis van de kinderen op de Boukoul gelegen.

Zeer interessant voor deze familie zijn ook de volgende akten. Op 23 maart 1756 verkochten de landdeken en de pastoor van Swalmen, samen met de schepenen Hermen Raemaekers en Matthijs Bongaerts als provisoren van de huisarmen aldaar, alsmede Willem Gerardts als huidige armenmeester, het 'armenhuys' met de hof en een stukje bouwland daarachter gelegen op de Kroppestraat voor een bedrag van 410 gulden aan Christiaen Dousent en Sophia Mertens.

Een akte van 24 december 1763 sluit mooi hierbij aan. Christiaen Dousen was na het overlijden van zijn vrouw Sophia Mertens achtergebleven met zijn drie minderjarige kinderen Meeuwis Dousent, oud ongeveer negen jaar, Sophia Dousent oud ongeveer zes jaar en het derde ook Sophia genoemd, net een maand oud (ga er als onderzoeker nooit vanzelfsprekend van uit dat van twee gelijknamige kinderen de eerst geborene wel zal zijn overleden!).

Christiaen Dousent was ongeveer rond de geboorte van zijn jongste dochter getroffen door een hersenbloeding en niet meer in staat om de kost te verdienen of voor zijn kinderen te zorgen. Daarom hadden Henricus Meertens, Linnert Meertens,

Arnoldus Mertens, Wilm Mertens, Jan Mertens en Willem Coenen gehuwd met Geutruijd Mertens, allen zwagers van Christiaan Dousent en ooms van diens drie kinderen, zich verplicht om de beide oudste kinderen over te brengen naar Waldniel en deze daar op hun kosten op te voeden. Om te voorzien in het onderhoud van het jongste kind en de vader droegen zij het huis en moeshof op de Kroppestraat gelegen tussen Willem Coenen en Peter Gravers en ongeveer 5 vierdel land op de Bouckoul gelegen tussen de gemeente en Jan Dousent nu over aan de echtelieden Merten Dousen en Mechtildis Jansen, met de verplichting dat deze hun broer Christiaan Dousent gedurende de rest van zijn leven zouden onderhouden en na zijn dood fatsoenlijk zouden laten begraven, dat zij zijn jongste kind van ongeveer een maand oud zouden opvoeden totdat dit zelfstandig de kost zou kunnen verdienen, en dat zij na het overlijden van Christiaan aan ieder van de kinderen een bedrag van 3 pattacons zouden geven.

De akte bevat nog diverse andere gegevens. Zo is er een aantekening waarbij Johan Christiaan Dusen al zijn goederen overdroeg aan Merten Dusen met de verplichting om 9 rijksdaalder te geven aan zijn twee kinderen.

Verder een akte d.d. 9 juli 1764 waarbij Jan Sillen en Sophia Duijsent beloofden dat zij, zodra de twee kinderen van wijlen Christiaan Dousen, op dat moment wonend bij Henricus Meertens en Arnoldus Meertens te Waldniel, 'tot staet' zouden komen, aan beiden een bedrag van 14 pattacons 4 schelling zouden geven als 'eene erkentnisse ende gedachtenisse'. Het huis van Jan Sillen werd overigens in 1774 door landmeter J.J. Smabers ingetekend op kaart 15 perceel 31.

In de archieven van de Schepenbank van Swalmen en Asselt bevinden zich nog diverse interessante akten die op deze gezinnen betrekking hebben. Maar voor de echt geïnteresseerde onderzoeker is het veel leuker om deze zelf te ontdekken.

Loe Giesen